

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **D. s.r.o.**, so sídlom v Š., zastúpeného JUDr. J. G., advokátom so sídlom v B., proti žalovanému **O. M. spol. s r.o.**, so sídlom v P., zastúpenému JUDr. M. K., advokátom so sídlom v P., **o zaplatenie 651,76 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 29 C 287/2007, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 18. novembra 2009, sp. zn. 4 Co 103/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov rozsudkom z 21. januára 2009, č.k. 29 C 287/2007-156 v spojení s opravným uznesením z 24. marca 2003, č.k. 29 C 287/2007-175 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia sumy 651,76 € s príslušenstvom titulom nájomného za užívanie kancelárskeho nábytku. Žalobcu zaviazal nahradiť žalovanému trovy konania, štátu náhradu trov konania nepriznal. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že žalovaný bol na základe zmluvy uzavretej so žalobcom od 1. novembra 2000 do 30. mája 2005 nájomcom kancelárskeho priestoru v areáli Amfiteátra na S. ulici č. X. v B., ktorého súčasťou bol i nábytok podľa súpisu tvoriaceho prílohu zmluvy. Po skončení nájomného vzťahu medzi účastníkmi žalovaný zotrval v tomto kancelárskom priestore na základe zmluvného vzťahu s tretím subjektom, ktorému bol priestor medzičasom zverený do správy. Pokiaľ ide o nábytok, nebola medzi účastníkmi uzavretá žiadna ďalšia zmluva ohľadne jeho nájmu, resp.

odkúpenia žalovaným, preto si ho žalobca mal prevziať. Keďže tak neurobil napriek opakovaným výzvam žalovaného – t.j. neposkytol k prevzatiu potrebnú súčinnosť – nemožno mu uplatnený nárok priznať ani titulom bezdôvodného obohatenia. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a o náhrade trov konania štátu podľa § 148 O.s.p. s prihliadnutím na existenciu predpokladov pre oslobodenie žalobcu od súdnych poplatkov.

Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobcu rozsudkom z 18. novembra 2009, sp. zn. 4 Co 103/2009 potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s opravným uznesením a žalovanému nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. S odôvodnením rozhodnutia súdu prvého stupňa sa v celom rozsahu stotožnil; osobitne sa vyjadril k žalobcom tvrdenému bezdôvodnému obohateniu žalovaného. Poukazujúc na zásadu *vigilantibus iura* (bdelým patrí právo) uviedol, že je na účastníkoch záväzkového vzťahu, aby sa o svoje práva starali. Preto je pre posúdenie vzniku prípadného bezdôvodného obohatenia (získaného plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol) potrebné zohľadniť aj postup účastníkov tohto vzťahu po jeho zániku. Keďže v konaní bol preukázaný pôvodný úmysel žalobcu nábytok žalovanému odpredať, nemožno súhlasiť s tvrdením žalobcu o bezdôvodnom zadržaní nábytku žalovaným, ktorý by sa tým mal bezdôvodne obohatiť. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil poukazom na § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1, 2 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktoré odôvodnil ustanoveniami § 241 ods. 2 písm. a/, b/ a c/ O.s.p. Namietal, že rozhodnutia súdov nižších stupňov nemajú oporu ani v slovenskom právnom poriadku, ani v práve Európskej únie. Súd prvého stupňa pri vykonávaní a hodnotení dôkazov postupoval v rozpore s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku o dokazovaní, keď nevykonal dôkazy navrhnuté žalobcom (§ 120 ods. 1 O.s.p.) ani ďalšie dôkazy potrebné na spoľahlivé zistenie skutkového stavu (§ 120 ods. 2 O.s.p.), a vykonané dôkazy hodnotil nesprávne len v prospech žalovaného, čo malo za následok porušenie rovnosti účastníkov v konaní. Odvolací súd si „neúplné, povrchné, teda takmer žiadne dokazovanie prvostupňového súdu“ osvojil, a vlastné ani neuskutočnil, čím si nezadovážil riadny podklad pre svoje rozhodnutie, ktoré navyše nesprávne odôvodnil z kontextu vytrhnutým a na vec sa nevzťahujúcim princípom rímskeho práva *vigilantibus iura*. Ak by aj žalobca uplatnenie tohto princípu akceptoval, nie je odôvodnený záver odvolacieho súdu, že by o svoje práva nedbal, nakoľko otázku ďalšieho užívania nábytku so žalovaným riešil. Súdny opomenuli skutočnosť, že žalobcovi bolo po dobu

bezdôvodného zadržovania nábytku žalovaným odopreté jeho právo slobodne nakladať so svojím vlastníctvom, a nesprávne aplikovali ustanovenia Občianskeho zákonníka o bezdôvodnom obohatení. Odvolací súd svoje rozhodnutie „zmätočne“ odôvodnil ustanoveniami § 214 ods. 1, 2 O.s.p. v spojení § 156 ods. 3 O.s.p., ktorých paralelné použitie znamená, že „na odvolacom súde sa konalo aj s pojednávaním aj bez pojednávania“. Postup podľa § 156 ods. 3 Občiansky súdny poriadok „vo zvláštnych prípadoch umožňuje“, avšak v danom prípade podmienky pre rozhodnutie bez pojednávania neboli splnené, nakoľko nebol spoľahlivo zistený skutkový stav veci; okrem toho odvolací súd nezohľadnil, že žalobca ani jeho právny zástupca „sa v žiadnom prípade nemohli dozvedieť o existencii úradnej vyhlášky o termíne odvolacieho konania, vyvesenej na tabuli v budove súdu“, čím došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces. Z uvedených dôvodov žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno týmto opravným prostriedkom napadnúť (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, a proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Žalobca dovolaním napadol rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky žiadneho z uvedených rozsudkov. Z tohto dôvodu je zrejmé, že dovolanie nie je v zmysle § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

Prípustnosť dovolania žalobcu by v danom prípade prichádzala do úvahy len vtedy, ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Dovolací súd preto so zreteľom na § 242 ods. 1 O.s.p. skúmal, či prípustnosť dovolania nezakladá niektorá z nich. Podľa § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku i uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že z hľadiska § 237 O.s.p. nie je právne významné samotné tvrdenie účastníka o existencii určitej procesnej vady, ale až zistenie, že k namietanej vade skutočne došlo.

Dovolateľ v danej veci namietal predovšetkým nedostatky týkajúce sa vykonávania a hodnotenia dôkazov, ktoré mali viesť k porušeniu rovnosti účastníkov v konaní, ako aj nesprávny postup odvolacieho súdu v súvislosti s rozhodovaním o odvolaní a v tom spočívajúce porušenie svojho práva na spravodlivý súdny proces.

Právo na rovnosť v konaní je v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky súčasťou práva na spravodlivý súdny proces a prejavuje sa vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd. Rovnosť účastníkov v občianskom súdnom konaní bližšie charakterizuje § 18 O.s.p., podľa ktorého účastníci majú v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv. Táto zásada sa premieta aj v ďalších ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku, predovšetkým v ustanoveniach upravujúcich vedenie konania a priebeh dokazovania, kde ju ale nemožno vykladať ako (absolútnu) viazanosť súdu procesnými návrhmi účastníkov.

Občiansky súdny poriadok ukladá účastníkom konania povinnosť označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je však už vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Z obsahu spisu nevyplýva, ktorým konkrétnym návrhom žalobcu na vykonanie dokazovania súd prvého stupňa nevyhoviel, keďže ním predložené listinné dôkazy i navrhnutý výsluch jeho konateľky prostredníctvom dožiadaného súdu vykonal, a vykonanie iných dôkazov žalobca nenavrhol (č.l. 66, 70, 74 – 75, 151 – 152 spisu); no ak by aj súd v priebehu konania nevykonal všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy ako navrhol žalobca, následkom môže byť len neúplnosť skutkových zistení (vedúca k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie procesná vada podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (pozri napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 37/1993 a 125/1999). Pokiaľ ide o nevykonanie ďalších dôkazov podľa § 120 ods. 2 O.s.p., dovolací súd dáva do pozornosti dovolateľa, že ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu je súd povinný vykonať (hoci ich účastníci nenavrholi) len v konaniach výslovne uvedených v § 120 ods. 2 O.s.p., ktorý sa na daný prípad nevzťahuje. Ani namietané nesprávne hodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Ak aj súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne; táto samotná skutočnosť však prípustnosť dovolania nezakladá a nie je samostatným dovolacím dôvodom ani vtedy, ak je dovolanie procesne prípustné (§ 241 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p.). K námietke nevykonania dokazovania odvolacím súdom dovolací súd poukazuje na ustanovenia § 213 ods. 3 až 5 O.s.p., z ktorých vyplýva, že rozhodnutie o potrebe doplnenia či zopakovania dokazovania v odvolacom konaní závisí výhradne od úvahy odvolacieho súdu. Tvrdenia dovolateľa o nedostatkoch dokazovania a s nimi súvisiaceho porušenia rovnosti v konaní sú teda neopodstatnené.

Obsahom práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je umožniť každému bez akejkoľvek diskriminácie reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu vo veci konať a rozhodnúť. Právo na spravodlivý súdny proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav, a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces ale nepatrí právo

účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04; pozri vyššie), ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa rozhodlo v súlade s jeho požiadavkami (I. ÚS 50/04).

Porušenie práva na spravodlivý súdny proces dovolateľ odôvodňuje nesprávnym postupom odvolacieho súdu spočívajúcim v „zmätočnom“ odôvodnení rozhodnutia ustanoveniami § 214 ods. 1, 2 O.s.p. v spojení § 156 ods. 3 O.s.p., a vyhlásením rozhodnutia bez nariadenia pojednávania. Ustanovenie § 214 O.s.p. upravuje, v ktorých prípadoch sa na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej pojednávanie nariaďuje (ods. 1; t.j. v prípadoch, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem) a v ktorých nie (ods. 2; v ostatných prípadoch). Ustanovenie § 156 ods. 3 O.s.p. umožňuje súdu vo veciach, v ktorých rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania, vyhlásiť rozsudok aj bez prítomnosti účastníkov konania, resp. ich zástupcov, ak miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku oznámi na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením. Paralelné použitie citovaných ustanovení v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu nemožno logicky vykladať tak, že „na odvolacom súde sa konalo aj s pojednávaním aj bez pojednávania“, ako tvrdí dovolateľ, ale jedine tak, že odvolací súd po tom, ako dospel k záveru, že ide o „ostatný prípad“ v zmysle § 214 ods. 2 O.s.p., využijúc svoju zákonnú možnosť nenariadil na prejednanie odvolania pojednávanie (skutočnosť, či v danom prípade boli alebo neboli splnené podmienky na rozhodnutie bez nariadenia pojednávania, neprislúcha hodnotiť účastníkovi konania, ale len odvolaciemu súdu – pozn. dovolacieho súdu), a vzhľadom k požiadavke verejného vyhlásenia rozsudku postupoval podľa § 156 ods. 3 O.s.p. Nemožno súhlasiť ani s názorom dovolateľa, že postup podľa tohto ustanovenia Občiansky súdny poriadok umožňuje iba „vo zvláštnych prípadoch,“ nakoľko ide o postup v činnosti súdov celkom bežný, aplikovaný práve v prípadoch, kedy sa ústne pojednávanie nenariaďuje (popri nariadení pojednávania by totiž nemal zmysel), a plne v súlade so zákonom bez ohľadu na to, či sa účastník, resp. jeho právny zástupca o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku skutočne dozvie. Uvedené vady preto dovolateľ namieta bezdôvodne.

Existencia dovolateľom namietaných väd konania zakladajúcich prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. sa v dovolacom konaní nepreukázala. Procesné vady

konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. dovolaateľ netvrdil a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Dovolanie je výslovne odôvodnené aj existenciou inej vady, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), a podľa obsahu dovolacích námietok (nesprávna aplikácia princípu *vigilantibus iura*, odopretie práva žalobcu slobodne nakladať so svojím vlastníctvom, nesprávna aplikácia ustanovení Občianskeho zákonníka) aj nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmatečnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Vada tejto povahy je síce relevantným dovolacím dôvodom, ktorý možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, sama osebe (i keby k nej skutočne došlo) ale prípustnosť dovolania nezakladá. Či už teda konanie, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie, bolo alebo nebolo postihnuté procesnou vadou v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (pozn.: dovolací súd napadnuté rozhodnutie z tohto aspektu neposudzoval), nejde o dôvod, ktorý by zakladal prípustnosť dovolania.

Obdobne tieto závery platia i pre nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Nesprávne právne posúdenie veci je síce prípustným dovolacím dôvodom (ktorý možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné), samo ale prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolanie je v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu; pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmvaniu a preto ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia.

Vzhľadom k uvedenému dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie je v prejednávanej veci procesne neprípustné, preto ho v zmysle § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol. Riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, otázkou vecnej správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu sa nezaoberal.

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému vzniklo právo na náhradu trov konania voči žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd mu však náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, lebo nepodal návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n í e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. novembra 2010

JUDr. Daniela S u ě a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková